

Okruhy požadavků a literatura k rigorózní závěrečné zkoušce z

PROGRAM SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA

Okruhy Specializace Projektování a management

1. Kvalitativní výzkum jako jedna z možností zkoumání řízení a managementu. Cíl a význam kvalitativního výzkumu v oblasti řízení. Nejvhodnější rámcové uspořádání (designy) kvalitativního výzkumu v oblasti řízení. Uvedení jedné modelové situace na kvalitativní výzkum zaměřený na řízení.
2. Získávání, analýza a statistické vyhodnocování dat v kvantitativním výzkumu. Proměnné a měření, kvalita měření, základní charakteristiky naměřeného souboru dat, charakteristiky střední hodnoty a jejich druhy, odchylky, kvantily, tabulka četností a grafické znázornění naměřených dat, statistické testy významnosti a testování hypotéz, vyvozování závěrů.
3. Obecná charakteristika a struktura projektu jako nástroje pro řízení. Definice a charakteristika projektu, principy projektového řízení, fáze projektového cyklu, náležitosti projektu a jejich charakteristika, vhodnost užití projektového řízení, řízení změn v projektu, rizika a jejich předcházení, projektová dokumentace a výstupy z projektu, monitorovací indikátory.
4. Sociální pedagog jako vedoucí pracovník - osobnost vedoucího pracovníka ve volnočasových organizacích, klíčové kompetence vedoucího pracovníka, obecné rysy práce vedoucího pracovníka, vztah k podřízeným, duševní hygiena vedoucího pracovníka ve volnočasových organizacích.
5. Sociální pedagog jako vedoucí pracovník – kontrolní procesy ve školských zařízeních, kontrola úkolů a její pravidla, zpětná vazba, hodnocení pracovníků.
6. Preventivní programy a jejich řízení - ukotvení problematiky. Druhy prevence. Zásady efektivní primární prevence. Definice rizikového chování a sociálně patologických jevů. Systém školské primární prevence a její legislativní ukotvení. Definice prevence a opatření v sociálních službách. Prevence rizikového chování v podmínkách ústavní výchovy a péče. Úloha NNO v prevenci. Úloha médií v prevenci.
7. Preventivní programy a jejich řízení - skladba aktivit, jejich tvorba, realizace a evaluace. Tvorba školního preventivního programu a jeho evaluace. Rozvoj dovedností pro život. Příklady kvalitních preventivních programů specifické a nespecifické prevence. Příklady úspěšných preventivních programů.
8. Metody a formy práce s různými skupinami při prevenci. Definice metody, jejich dělení a aplikace pro práci s danou skupinou v prevenci. Organizační formy, jejich dělení a aplikace pro práci s danou skupinou v prevenci. Definice cílové skupiny v primární prevenci rizikového chování.
9. Aspekty prevence u vybraných skupin obyvatelstva. Zásady efektivní primární prevence a jejich aplikace v oblasti školství. Preventivní opatření pro práci s romskou menšinou. Senioři a cizinci jako předmět preventivních opatření v ČR.
10. Intervence jako forma práce s cílovou skupinou v sociální pedagogice. Vymezení pojmu intervence, její principy a znaky. Intervence v závislosti na věku. Intervence a vybraná riziková chování.
11. Intervenční kampaň. Znaky funkční a nefunkční intervence. Dopady intervenční kampaně. Možnosti využití intervenčních kampaní v sociální pedagogice.
12. Vytváření společenství, fáze vzniku a pravidla fungování společenství. Znaky zdravého společenství a komunity. Vliv komunit a společenství na život člověka.

13. Základní pilíře projektu hodnotového vzdělávání C. Mooney. Hodnoty jako klíč k vytvoření inklusivního prostředí. Příklady a význam projektů v praxi.
14. Výchova k hodnotám v prostředí školy. Hodnotové vzdělávání jako předmět. Základní plán a jeho aplikace i v jiných předmětech. Přístupy k hodnocení.
15. Výchovný styl vybraných osobností jako inspirace pro koncepci preventivního systému podle dona Boska. „Nosné pilíře“ preventivního systému (podstata, příklady uplatňování). Aktuálnost preventivního stylu výchovy vzhledem k současné situaci v oblasti výchovy.

Literatura:

1. *Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců pro daný rok.*
2. BĚLOHLÁVEK, F. a kol. 2006. *Management*. 1. vyd. Brno: ComputerPress.
3. DŘÍMAL, L. 2013. *Preventivní systém dona Boska*. Olomouc: VUP.
4. FLATT, J. 2008. *Loreto DaySchoolSealdah. Meeting theChallengesof a Changing India*. Barking: Lulu.
5. HARTL, P. 1997. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 221 s.
6. HENDL, J. 2008. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál.
7. CHVALOVSKÝ, Václav. 2005. *Řízení projektů, aneb, Překážkový běh na dlouhou trať*. Praha: ASPI.
8. JEDLIČKA, R.a kol. 2015. *Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence*. Praha: Grada.
9. KOLÁŘ, M. 2011. *Nová cesta k léčbě šikany*. Vyd. 1. Praha: Portál.
10. KRAUS, B.2008. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Portál.
11. MÁCHAL, P., ONDROUCHOVÁ, M., PRESOVÁ, R. 2015. *Světové standardy projektového řízení: pro malé a střední firmy: IPMA, PMI, PRINCE2*. Praha: GradaPublishing.
12. MAŇÁK, J., ŠVEC, V. 2003. *Výukové metody*. Brno: Paido.
13. MIOVSKÝ, M. a kol. 2015. *Programy a intervence školské prevence rizikového chování v praxi. Druhé, přepracované a doplněné vydání*. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze.
14. MIOVSKÝ, M. et al. 2012. *Návrh doporučené struktury minimálního preventivního programu prevence rizikového chování pro základní školy*. Vyd. 1. Praha: Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze ve vydavatelství Togga, 2012.
15. MIOVSKÝ, M. et al. *Primární prevence rizikového chování ve školství: [monografie]*. Vyd. 1. Praha: Sdružení SCAN, 253 s. ISBN 978-80-87258-47-7.
16. MIOVSKÝ, Michal a kol. *Kvalita a efektivita v prevenci rizikového chování dětí a dospívajících*. První vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze, 2015.
17. MOONEY, C. 2019. *Transformingschoolsforsocial justice & inklusive education*. Winnipeg: Cyril MooneyEducation.
18. MŠMT (2010). *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže*. Praha: MŠMT. Dostupné na webu: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporučení-a-pokyny>.
19. PECK, M. S. 2012. *V jiném rytmu: vytváření společenství*. Praha: Portál.
20. *QualitativeResearch in Organizations and Management* [Online] ISSN 1746-5648. Dostupné z: <https://www.emerald.com/insight/publication/issn/1746-5648>
21. ROBBINS, S. P., COULTER, M. 2004. *Management*. 1. vyd. Praha: GradaPublishing.
22. SOBKOVÁ, P., ŮBRINK HOBZOVÁ, M., TROCHTOVÁ, L. S. 2016. *Odrasy emocí v postojích k imigrantům*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
23. SOBKOVÁ, P. a kol. 2015. *Sociální pedagogika a její metody*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
24. SVOZILOVÁ, Al. 2006. *Projektový management*. Praha: GradaPublishing.
25. ŠPATENKOVÁ, N., SMĚKALOVÁ, L. 2015. *Edukace seniorů: geragogika a gerontodidaktika*. Vydání 1. Praha: Grada.
26. TROJANOVÁ, I. 2014. *Ředitel a střední management školy*. Praha: Portál.
27. URBAN, J. 2013. *Řízení lidí v organizaci : personální rozměr managementu*. 2. rozšíř. vyd. Praha: WoltersKluwer ČR, s. 79 - 90.
28. VACEK, P. 2000. *Morální vývoj v psychologických a pedagogických souvislostech*. Hradec Králové: Gaudeamus.
29. VACEK, P., ŠVARCOVÁ E. 2005. *Profesní etika pedagogů a mravní výchova žáků*. Hradec Králové: Gaudeamus.
30. VEBER, J. a kol. 2014. *Management*. 2., akt. vyd. Praha: Management Press.
31. VETEŠKA, J., FISCHER, S. 2020. *Psychologie kriminálního chování: vybrané otázky etiologie, andragogické intervence a resocializace*. Praha: Grada.
32. VODÁČEK, L., VODÁČKOVÁ, O. 2013. *Moderní management v teorii a praxi*. 3. rozš. vyd. Praha: Management Press, s. 142-144.
33. Zákon o sociálních službách č. 108/ 2006 Sb.
34. Zásady dlouhodobé Koncepce romské integrace do roku 2025. Dostupné z:<https://www.vlada.cz/cz/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dokumenty/zasady-dlouhodobé-koncepce-romske-integrace-do-roku-2025-20283/>

Okruhy požadavků a literatura k rigorózní závěrečné zkoušce z

PROGRAM SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA

Okruhy Specializace Výchovné poradenství

1. Místo pedagogické diagnostiky v systému pedagogiky. Základní diagnostické pojmy. Vztah pedagogické diagnostiky a pedagogického výzkumu. Vztah pedagogické a psychologické diagnostiky. Význam pedagogické diagnostiky pro práci pedagoga.
2. Metody pedagogické diagnostiky a příklady jejich využití v praxi. Význam etických a právních principů při aplikaci metod v pedagogickém prostředí.
3. Odborné vymezení sociálního poradenství dle §37 zákona o sociálních službách. Osobnost poradce, etické principy. Formy pomoci klientovi, stadia sociálního poradenství. Přístupy v sociálním poradenství.
4. Vybrané metody práce s klientem. Fáze poradenského rozhovoru, práce se zakázkou klienta, neverbální komunikace, práce s prostorem. Strategie krizové intervence. Specifické skupiny klientů.
5. Prevence rizikového chování a její význam. Tvorba preventivně-výchovné strategie ve školách a školských zařízeních. Minimální preventivní program a školní vzdělávací program jako nástroje preventivní práce. Školní metodik prevence a jeho funkce.
6. Systém odborné pomoci a poradenských zařízení v řešení výchovných a vzdělávacích problémů žáků (státní, neziskový sektor). Odborná podpora ve škole – výchovný poradce, školní poradenské pracoviště (školní psycholog, speciální pedagog, sociální pedagog).
7. Interkulturní výchova, její cíle a obsah, vymezení souvisejících pojmů. Menšiny žijící v České republice, vztah menšina – většina. Problematika hodnot, hodnotové orientace; komparace. Aktuální problémy relevantní interkulturní výchově v České republice a v Evropě.
8. Dítě z kulturně odlišného prostředí. Dítě s odlišným mateřským jazykem. Činnosti pedagoga s heterogenní skupinou, příklady dobré praxe. Inkluze; integrace – její přínosy a úskalí.
9. Principy regionální a komunální sociální politiky. Strategie tvorby regionální sociální politiky (sociálně demografická analýza, sociálně ekonomická analýza, zjišťování sociálních problémů, metoda SWOT). Zdroje financování.
10. Vývoj sociálních služeb pro děti a mládež po roce 1989 v České republice. Typologie sociálních služeb pro děti a mládež (návaznost na komunitní plánování sociálních služeb v krajích, obcích).
11. Charakteristika služeb sociální prevence pro děti a mládež (raná péče, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, terénní programy, telefonická krizová intervence, tlumočnické služby). Strategie individuálního plánování. Odborné sociální poradenství. Legislativní ukotvení.
12. Pojetí andragogiky jako vědy o orientování dospělého v kritických uzlech nebo problémovém průběhu jeho životní dráhy. Zařízení a instituce (poradenské, primární pomoci, sociální péče apod.) podílející se na této pomoci. Sociálně právní poradenství pro seniory: oblasti, formy, témata, problémy. Vybrané strategie a typologie služeb.
13. Místo vzdělávání dospělých v kontextu celoživotního vzdělávání. Formální a neformální vzdělávání. Problematika informálního vzdělávání (učení). Způsobilost učit se a předpoklady úspěšného

učení u dospělých. Problematika „výchového“ působení na dospělé. Možnosti, programy, intervence pro sociálně znevýhodněné skupiny a osoby ohrožené sociální exkluzí.

14. Význam edukace seniorů ve vztahu k jedinci i ve vztahu ke společnosti. Funkce edukace seniorů. Edukace preseniorská, seniorská a proseniorská, transgenerační. Univerzity třetího věku, akademie třetího věku, jejich specifika a tematické zaměření. Aktivity klubů důchodců. Možnosti edukace a aktivizace seniorů v domovech pro seniory.
15. Základní pojmy a procesy školní pedagogiky (výchově-vzdělávací proces, aktéři a průběh výchově-vzdělávacího procesu, edukační prostředí, klima školy a třídy, sociálně negativní jevy ve škole ad.). Výchovní poradce ve škole a jeho role v řešení výchově-vzdělávacích problémů žáků a kariéřním poradenství. Spolupráce s učiteli, pracovníky školního poradenského pracoviště a rodiči. Praktický příklad: analýza postupu při řešení vybraného problému z pohledu sociálního pedagoga.

Literatura:

1. BARKER, R. 2003. *The social work dictionary*. Washington: NASW Press.
2. BEDNAŘÍKOVÁ, I. 2012. *Kapitoly z andragogiky 1. a 2. 3. vyd.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
3. BEDNAŘOVÁ, Z. a PELECH, L. 2000. *Sociální práce na ulici – streetwork*. Brno: Doplněk.
4. BENDL, S. a KUCHARSKÁ, A. 2008. *Kapitoly ze školní pedagogiky a školní psychologie: skripta pro studenty vykonávající pedagogickou praxi*. Praha: Univerzita Karlova.
5. BOČKOVÁ, V. 2002. *Vzdělávání – průvodní jev života*. Olomouc: Vydavatelství UP.
6. ČAMSKÝ, P., SEMBDNER, J. a D. KRUTILOVÁ. 2011. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Portál.
7. ČÁP, D.; HENDRICHOVÁ, M. a kol. 2009. *Výchové poradenství*. Praha: WoltersKluwer.
8. ČECH, T. 2007. Vize uplatnění sociálního pedagoga v procesu ozdravení školy. In Řehulka, E. a kol. *Škola a zdraví pro 21. století 2 [CD-ROM]*. Brno: Masarykova univerzita.
9. ČECH, T. 2011. Dítě v těžké životní situaci a jeho odborná opora v českých školách. In Lukšík, I.; Smetanová, D. (ed.) *Deti v těžkých životných situáciách*. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 16-24.
10. ČECH, T. 2011. Škola a její preventivně-výchovní strategie jako předpoklad rozvoje kompetencí dětí. *Prevence*, 8(7), 4-7.
11. ČORNANIČOVÁ, R. 1998. *Edukácia seniorov*. Bratislava: Univerzita Komenského.
12. DRYDEN, W. 2008. *Poradenství*. 1. vyd. Praha: Portál.
13. *Evropská charta místní samosprávy, Úmluva Rady Evropy č. 122*. 1985.
14. GABURA, J. a PRUŽINSKÁ, J. 1995. *Poradenský proces*. Praha: SLON.
15. HARTL, P. 1999. *Kompendium pedagogické psychologie dospělých*. Praha: Karolinum.
16. HRABAL, V., PAVELKOVÁ, I. 2010. *Jaký jsem učitel*. Praha: Portál.
17. *Inkluzivní škola* (portál). Dostupné na URL <https://www.inkluzivniskola.cz/>.
18. JANEČKOVÁ, H. 2005. *Sociální práce se starými lidmi. Sociální práce v praxi*. Praha: Portál.
19. JANÍKOVÁ, M. 2009. *Základy školní pedagogiky*. Brno: Paido.
20. JUKLOVÁ, K. a kol. 2015. *Vybrané kapitoly z pedagogiky a psychologie nejen pro speciální pedagogy*. Hradec Králové: Gaudeamus.
21. JŮVA, V. a JŮVA, V. 1999. *Úvod do pedagogiky*. 4. dopl. vyd. Brno: Paido, 1999.
22. KIPP, D.; KIPP, K. 2002. *Developmental Psychology: Childhood & adolescence*. 9. vyd. Belmont: Wadsworth Group.
23. KNOTOVÁ, D. a kol. 2014. *Školní poradenství*. Praha: Grada.
24. KOČÍ, R. 2012. *Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou*. 1. vyd. Praha: Leges.
25. KOTOUS, J., MUNKOVÁ, G., ŠTEFKO, M. 2013. *Obecné otázky sociální politiky*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR.
26. KREBS, V. a kol. 2010. *Sociální politika*. Praha: WoltersKluwer.
27. LECHTA, V. (ed.) 2010. *Základy inkluzivní pedagogiky*. Praha: Portál.
28. MATĚJŮ, P., STRAKOVÁ, J. a VESELÝ, A. (eds.) (2010) *Nerovnosti ve vzdělávání. Od měření k řešení*. Praha: Slon.
29. MATOUŠEK O. 2008. *Slovník sociální práce*. Portál: Praha.
30. MERTIN, V. a KREJČOVÁ, L. 2013. *Výchové poradenství*. Praha: WoltersKluwer.
31. MERTIN, V., KREJČOVÁ, L. a kol. 2016. *Metody a postupy poznávání žáka. Pedagogická diagnostika*. 2., doplněné a aktualizované vydání. Praha: WoltersKluwer.
32. MICHALÍK, J. a kol. 2008. *Poradenství uživatelům sociálních služeb*. Praha: NRZP.
33. MIOVSKÝ, M. a kol. 2012. *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování*. Praha: Univerzita Karlova.
34. MUSILOVÁ, M. 2003. *Případová studie jako součást pedagogické praxe*. Olomouc: PdF UP.
35. MUSILOVÁ, M. 2012. *Pedagogická diagnostika*. Olomouc: PVP.
36. NOVOSAD, L. 2006. *Základy speciálního poradenství: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2. vyd. Praha: Portál.
37. ONDRÁČEK, P. 2001. *Vyrušování, neposlušnost a odmítání spolupráce*. Pardubice: Univerzita Pardubice.
38. PALÁN, Z. 1997. *Výkladový slovník vzdělávání dospělých*. Praha: DAHA.
39. PALÁN, Z. 2003. *Základy andragogiky*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského.

40. PLISCHKE, J. 2008. *Výuka žáka s odlišným mateřským jazykem z hlediska přípravy učitele*. Olomouc, VUP.
41. *Pojmoslovní nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (NZDM)*. 2008. Praha: Česká asociace streetwork, o. s.
42. PRŮCHA, J. 2001. *Multikulturní výchova: teorie – praxe – výzkum*. Praha: ISV.
43. PRŮCHA, J. 2004. *Interkulturní psychologie*. Praha: Portál.
44. PRŮCHA, J. 2010. *Interkulturní komunikace*. Praha: Grada.
45. PRŮCHA, J. 2013. *Moderní pedagogika*. 5., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál.
46. *Strategie regionálního rozvoje České republiky na období 2014–2020*. 2012. Praha: MMR.
47. ŠÍŠKOVÁ, T. 1998. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. Praha: Portál.
48. TITMANOVÁ, Michaela. 2019. *Prevence rizikového chování: praktická příručka pro práci se třídou*. Praha: Univerzita Karlova.
49. VÁGNEROVÁ, M. 2005. *Vývojová psychologie I: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum.
50. VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. a BUREŠ, M. 2011. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš.a a aktualiz. vyd. Praha: Grada.
51. VODÁČKOVÁ, D. a kol. 2002. *Krizová intervence*. 1. vyd. Praha: Portál.
52. *Zákon č. 104/1991 Sb. o Úmluvě o právech dítěte*.
53. *Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů*.
54. *Zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., Listina základních práv a svobod*.
55. *Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů*
56. ZELINKOVÁ, O. *Poruchy učení*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-514-1..
57. ZILLIACUS, H. a HOLM, G. 2009. *Multicultural education and intercultural education: Is there a difference?*.